

cujus concilii sit mentio in cap. *Ne nimia* 9, De religiosis domibus; in cuius sumario expresse dicitur: « Novam religionem non licet constituere sine auctoritate Romani Pontificis; » et quod religionum approbatio et confirmatio fuerit postea reservata soli Romano Pontifici, habetur clarius ex cap. *Religionum diversitatem* unic., De religiosis domibus in 6, et cap. *Quod votum* unic., De voto et voti redemptione, item in 6, ibi: « Per professionem expressam vel tacitam alicui de religionibus per Sedem Apostolicam approbatis. »

(4. Monachi S. Basilii in provincia Siciliae, Calabriae et Apuliae fuerunt reformati, et eorum constitutiones fuerunt approbatae, et forma gubernii seu regiminis circa superiorum electiones cum reliquis fuit eis praescripta ab Eugenio IV, const. 26, incip. *Inter curas*.

(5. Basilianorum religioni seu congregationi unitum fuit eremitorium dictum *del Tordon*, et alia similia, et forma gubernandi illa cum religiosis in eis existentibus fuit statuta a Gregorio XIII, const. 46, incip. *Cogit*.

(6. Monachi omnes S. Basilii ad unam tantum congregationem fuerunt redacti sub uno abbate generali, et forma gubernii fuit ei praescripta a Gregorio XIII, constit. 58, incip. *Benedictus*, et iterum a Clemente VIII, constit. 11, incip. *Quae ad restituendos*.

(7. Monachi Basiliani obtinuerunt licentiam habendi in Hispania duo monasteria pro Reformatis, et recipiendi in eis novitios; et propriae constitutiones pro his fuerunt statuta a Clemente VIII, const. 103, incip. *Altissimi*.

(8. Sub divi Basilii Regula militant ferme omnes monachi Graeci et Orientalis Ecclesiae; et ejusdem Regulae professores (136) fuerunt inter alios sanctos, etiam S. Ephrem, S. Chrysostomus, S. Gregorius Nazianzenus, S. Joannes Damascenus, SS. Hieronymus, Pachomius, Hesychius, Cassianus, Heraclides et alii quamplures; fuitque haec religio

(136) Lucas Holstenius in *dissert. cit.*, cap. 3: « Ex haecenus dictis, inquit, de multitudine ubique colentium vitam monasticam in utroque sexu, facile cupiam vetera ex praesentibus aestimanti persuaderetur fuisse primis illis temporibus diversos, et certo caractere discriminatos monachorum ordines, prout postea institutum, praesertim in Mendicantibus, quorum universae quamvis late sparsae familiae, sub uno peculiari capite certis, et cuique propriis officiis ac legibus Deo militant. Valde fallor, si jam tum primis sex septemve Ecclesiae saeculis iste usus invaluerat. Certe vestigia mihi quidem non apparent, qui quocumque intueor, uniformem ubique monachatus rationem, et facilem, ac promiscuum invicem transitum, mutuumque comitatum professionum, et cenobiorum cerno. Orientales monachi quando in Occidentem venerant, cum ibi profertim religio vitam sine discrimine censebantur: vicissim Occidentales in Oriente; quod cum innumeris exemplis demonstrari possit, unum tantum hic afferam Cassiani, et Germani Gallorum monachorum, qui Aegypti monasteria peragraverunt instituti monastici cognoscendi causa, et animo in patriam referendi haustam inde

primis saeculis celeberrima. Miranda, *loc. cit.*, n. 4, art. 1; Barbosa, *loc. cit.*, a n. 21; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 25, et alii passim.

(9. Sub hac Regula militavit aliquando congregatio Armenorum sic appellata, eo quod ex Armenia in Italiam translata sit, ubi habitum S. Basilii aliquot annos portavit, ejusque Regulam servavit utendo caeremoniis Graecis. At progressu temporis, eo quod videretur insolitus apud Latinos ejus vivendi mos, religiosi Regulam S. Augustini assumpserunt cum habitu parum dissimili ab habitu religiosorum S. Patris Dominici. Et monasterium principale, ac caput hujus congregationis Genuae situm est, diciturque S. Bartholomaei; (10. unde Armeni per Italiam dici solent Bartholomeitae (137). Barbosa, *loc. cit.*, n. 2; Tamburini, *De jure abbat.*, tom. II, disp. 24, q. 3. n. 4 et sequentibus, ubi etiam de monialibus et equitibus S. Basilii.

(11. Item sub hac Regula militavit quoque Carmelita. Barbosa, *loc. cit.*, n. 24; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 30, et alii (137). Hodie tamen aliam observant, quam una cum Carmelitarum religione approbavit et confirmavit Honorius III, anno 1226, constit. 8, incip. *Ut vivendi*, cui constitutioni inserta est Regula dicti ordinis, de ejus initio, quamvis satis clare non constet, patet tamen de ejusdem approbatione et confirmatione per d. const. 8 Honorii III.

(12. Carmelitarum Regula in suo primario rigore sine illis moderationibus Apostolicis observat religio Carmelitana Discalceata: quam Regulam una cum qualitatibus a S. Theresia additis confirmavit Gregorius XIII, 22 Junii 1580, constit. 64, incip. *Pia*. (13. Haec Carmelitana familia Discalceata separata fuit a reliquo corpore ordinis cum proprio generali sibi dato a Clemente VIII, die 20 Septembris 1593, constitut. 25, incip. *Pastoralis officii*. (14. Carmelitarum hujusmodi Discalceatorum congregatio in Italia separatur ab Hispanica, et ea-

notitiam disciplinae, in suum et popularium suorum usum; unde satis apparet, existimasse ipsos unum esse in commune omnium ubique monachorum modum et usum religionis profitenda.)

(137) Congregatio ista exstincta et suppressa fuit ab Innocentio X, const. *Commissa nobis*, die 29 Octobris, anno 1650, Bullarii Romani edit. Mainardi, tom. VI, part. III, pag. 216 seq.

(138) Non omnes scriptores a quibus Lucius noster accepit, quae de religionibus regularibus hoc, et proximis articulis tradit, in illarum origine investiganda diligenter versati sunt, et quae laudant Romanorum Pontificum diplomata, habuisse praeculis videtur. Quamobrem lectores monemus, ut illos consulant, qui ordinis cujusque Annales, vel historias accurate scripserunt, quorum catalogum dat Langler de Fresnoy in opere Gallico idiomatico perscripto, atque Italice reddito, cui titulus *Metodo per istudiare la storia*, tom. II, cap. 11, et tribus proximis, adeantque Aloysium Guerra in Epitome citat. Constitutionum Romanorum Pontificum, tom. III et IV, in quibus praecipua diplomata ad ordines quosque regulares virorum ac mulierum spectantia recenset.

dem tenet privilegia, quibus gaudet Hispanica congregatio; Clemens VIII, die 13 Novembr. 1600, const. 71, incipient. *In Apostolica*.

ARTICULUS III.

Quoad secundam principalem regulam, et militantes sub ipsa.

SUMMARIUM.

1. Secunda principalior Regula est S. Augustini ab eodem sancto instituta. — 2. Duo a S. Augustino instituti fuerunt ordines, scilicet eremitarum et canonicorum regularium. — 3. Sub utriusque hujus ordinis Regula plures militavit, et militant congregationes, et quidem ex Bordono congr. 34 canonicorum regularium, et congr. 18 eremitarum, et inter omnes, comprehensis etiam ordinibus militariis 97, refert Tamburini. — 4. *Canonicorum Lateranensium ordo* institutus fuit in primitiva Ecclesia a Christi discipulis, et postea a S. Augustino. — 5. Ordo canonicorum Lateranensium quare sic dictus. — 6. Canonicis Lateranensibus aliquas constitutiones praefixit Sixtus IV, et licet non essent amplius in ecclesia et monasterio Lateranensi, sed in unam congregationem essent redacti, statuit tamen, ut nomen retineant. — 7. Canonici Lateranenses tenentur portare vestem lineam super habitum. — 8. Isti canonici cum fiunt episcopi, uti possunt habitu, quo alii episcopi, qui saeculares erant presbyteri. — 9. Praefati canonici non sunt cogendi interesse processionibus publicis ultra solitum. — 10. Praecedunt omnes regulares, et vadunt immediate post clerum saecularem. — 11. Sancti Frigidiani canonicorum Lateranensium congregatio. — 12. Sancti Jacobi de Spatha canonicorum regularium congregatio. — 13. Sancti Rufi canonicorum regularium congregatio. — 14. Portuensium canonicorum regularium congregatio. — 15. Arosiensium canonicorum regularium congregatio. — 16. Mortariensis canonicorum regularium congregatio. — 17. Marbacensis canonicorum regularium congregatio. — 18. Sancti Quintini Bellovacensis canonicorum regularium congregatio. — 19. Sancti Laurentii de Plebe martyrum, sive de Ultio canonicorum regularium congregatio. — 20. Sancti Victoris Parisiensium canonicorum regularium congregatio. — 21. Sancti Sepulcri canonicorum regularium congregatio. — 22. Sanctae Mariae ad Rhenum canonicorum regularium congregatio. — 23. Sancti Jacobi de Cella Volana canonicorum regularium congregatio. — 24. Sanctae Crucis Conimbricensium canonicorum regularium congregatio. — 25. Sanctae Mariae de Crescentiaco canonicorum regularium congregatio. — 26. Vallis viridis canonicorum regularium congregatio. — 27. Sancti Antonii de Vienna canonicorum regularium congregatio. — 28. Praemonstratensium canonicorum regularium congregatio. — 29. Scholasticorum canonicorum regularium congregatio. — 30. Cruciferorum canonicorum regularium congregatio. — 31. Windesimensium canonicorum regularium congregatio. — 32. Mussiensium canonicorum regularium congregatio. — 33. Sancti Demetrii, seu S. M. de Metri canonicorum regularium congregatio. — 34. Sancti Spiritus Venetiarum canonicorum regularium congregatio. — 35. Frigianaria canonicorum regularium congregatio. — 36. Sancti Petri de Monte Corbulo canonicorum regularium congregatio. — 37. Sancti Salvatoris canonicorum regularium congregatio. — 38. Sancti Georgii de Alga canonicorum congregatio. — 39. Sancti Marci canonicorum Mantuanorum congregatio. — 40. Cruciferorum Sancti Cleti canonicorum regularium congregatio. — 41. Sancti Spiritus in Saxia canonicorum congregatio. — 42. Eremitarum S. Augustini ordo a quo tempore incepit. — 43. Sancti Guillelmi eremitarum congregatio. — 44. Jambonitarum eremitarum

congr. — 45. Sancti Hieronymi in Hispania eremitarum congregatio. — 46. Beati Petri de Tisis eremitarum congregatio. — 47. Illicitana eremitarum S. Augustini de Observantia congregatio. — 48. Carbonaria S. Augustini eremitarum congregatio. — 49. Perusina eremitarum S. Augustini congregatio. — 50. Lombardiae eremitarum S. Augustini congregatio. — 51. Sanctae Mariae Montis Hortoniae eremitarum S. Augustini congregatio. — 52. Baptistellorum eremitarum S. Augustini congregatio. — 53. Pollensis, seu dulcita eremitarum S. Augustini congregatio. — 54. Calabriae, seu Zampana eremitarum S. Augustini congregatio. — 55. Dalmata eremitarum S. Augustini congregatio. — 56. Germanica eremitarum S. Augustini congregatio. — 57. Sancti Pauli primi eremite congregatio. S. Augustini Hispanica. — 58. Congregationes variae eremitarum S. Augustini per Alexandrum IV unitae. — 59. Eremitarum Discalceatorum S. Augustini congregatio. — 60. Haec congregatio eremitarum Discalceatorum divisa est in Hispaniam et Italiam. — 61. In supradictarum omnium congregatio S. Augustini formis, et regula reperiuntur etiam propriae ejusque generalis congreg. sanctimoniales Deo inservientes cum magno devotionis et sanctitatis incremento. — 62. Armenorum, seu modo S. Bartholomaei de Genua congregatio. — 63. Sanctissimae Trinitatis Redemptionis captivorum congregatio. — 64. Beatae Mariae de Mercede redemptionis captivorum congregatio. — 65. Praeclarissimus praedicatorum ordo. — 66. Monialium S. Patris Dominici ordo. — 67. Tertii ordinis de Penitentia S. Patris Dominici congregatio. — 68. Servorum Beatae Mariae ordo. — 69. Servorum Beatae Mariae Reformatorum congregatio. — 70. Beatae Mariae servorum eremitarum congregatio. — 71. Tertii ordinis servorum B. Mariae congregatio. — 72. Fratrum Penitentiae S. Mariae Magdalenae ordo. — 73. Mulierum penitentium congregatio. — 74. Charitatis Fratrum congregatio. — 75. Jesuatorum S. Hieronymi congregatio. — 76. Monialium Jesuatorum congregatio. — 77. Sancti Ambrosii ad Nemus congregatio. — 78. Apostolorum seu apostolorum Fratrum congregatio. — 79. Sancti Hieronymi de Fesulis Fratrum congregatio. — 80. Hospitalitatis, et infirmis servientium congregatio. S. Joannis Dei. — 81. Sancti Pauli primi eremite congregatio Lusitana. — 82. Sanctissimae Trinitatis Redemptionis captivorum Reformatorum et Discalceatorum congregatio. — 83. Discalceatorum Reformatorum Sanctissimae Trinitatis Redemptionis captivorum congregatio Gallica. — 84. Discalceatorum Reformatorum B. Mariae de Mercede congregatio. — 85. Sancti Antonii abbatum in Flandria congregatio. — 86. Alexianorum fratrum congregatio. — 87. Bonorum hominum congregatio. — 88. Clericorum Hospitaliariorum congregatio. — 89. Clericorum vitae communis congregatio. — 90. Theatinorum clericorum congregatio. — 91. Sancti Pauli Decollati, seu Barnabitarum congregatio. — 92. Boni Jesu clericorum regularium congregatio. — 93. Clericorum regularium Somaescae, seu S. Majoli congregatio. — 94. Ministrantium infirmis clericorum regularium congregatio. — 95. Minorum clericorum regularium congregatio. — 96. Sub regula S. Augustini militavit, et adhuc militant etiam plures ordines militares, seu equestres, et in primis equestris ordo S. Lazari. — 97. Equestris ordo Sancti Sepulcri. — 98. Praeclarissimus equestris ordo S. Joannis Hierosolymitani, seu Melitenensis. — 99. Equestris ordo S. Mariae Teuloniensis. — 100. Equestris ordo S. Joannis Aconensis, et S. Thomae martyris. — 101. Equestris ordo S. Jacobi in Hispania. — 102. Equestris ordo S. Jacobi in Lusitania. — 103. Equestris ordo S. Mariae Gloriosae apud Italos. — 104. Equestris ordo S. Mariae de Mercede. — 105. Equestris ordo S. Mariae de Monte Carmelo apud Gallos.

(1. Secunda principalior Regula est S. Augustini ab eodem sancto instituta circa an-

num Domini 390 (139), existente Summo Pontifice Siricio, et imperatoribus Occidentis Gratiano, Orientis vero Theodosio, *loc. cit.*, n. 88; Reiffenstuel, *loc. cit.*, nu. 37, et alii. (2. Duo a S. Augustino instituti fuerunt ordines, scilicet eremitarum et canonicorum regularium; de anteriori utrius istorum institutione clare non constat, cum eremitæ ex una (140), et canonici ex alia parte acerrime de anterioritate contendant, quorum proinde disputationi negotium relinquatur.

(3. Sub utriusque hujus Regula plures militarunt, et militant congregationes, et quidem, ut ex Bordonio refert Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 37. Congregationes xxxiv canonicorum regularium, et congregationes xviii eremitarum, et inter omnes, comprehensis etiam ordinibus militaribus, 97 refert Tambur., *De jur. abbat.*, tom. II, disp. 24, q. 4, quas juxta ipsius ordinem hic breviter referemus.

(4. *Canonicorum Lateranensium* ordo institutus fuit in primitiva Ecclesia a Christi discipulis. Benedictus XII, constit. 6, incip. *Ad decorem*; Barbosa, in *Summa Apostolic.*, *decis.*, verb. *Canonici regulares*, n. 2; Tambur., *De jur. abbat.*, tom. II, disp. 24, q. 4, n. 2, ubi refert præcisa verba dicti Pontificis Benedicti XII, ibi: « Ad religionem canonicorum regularium ordinis S. Augustini a Christi gloriosis discipulis in primitiva Ecclesia sacris Institutionibus stabilitam gerentes præcipuæ charitatis affectum: » et insuper subiungit hoc Eugenii IV testimonium, ibi: « Hujus sancti ordinis et sancti propositi post sanctos apostolos primum in Alexandrina Ecclesia Marcus Petri discipulus fuit institutor et conditor, ac gloriosus doctor Augustinus episcopus divinis Regulis et doctrina decoravit; » et idem testantur S. Antoninus, in *suo Chronic.*, par. II, tit. 15, § 2, ibi: « Ordo canonicus, non tam a B. Augustino institutus, quam renovatus, ab apostolis in Monte Sion exordium sumpsit; » Vincentius Bellovacensis, in *Specul. doctrin.*, lib. XIX, cap. 16, ibi: « Ordo canonicorum regularium primum ab apostolis, postea a B. Augustino episcopo et doctore eximio regulariter institutus refloruit; » et alii.

(5. Ordo canonicorum Lateranensium est sic dictus ab Ecclesia S. Joannis Laterani in Urbe, in qua a S. Leone Magno Pontifice intra annum 440 et 457, collocatos fuisse refert Cæsar Franciotti clericus regularis Sanctæ Mariæ de Luca, in *Historia sacra Lucensi edita anno 1613, in Ecclesia S. Frigidiani statim in princip.*, sive ut vult Onuphrius Panvinius in *Volumine proprio de Ecclesia Lateranen.*, lib. I, cap. 3, a S. Gelasio Papa S. Augustini discipulo ab anno 495, et deinde duravit ibi eadem familia per

(139) Hoc est anno 388, Romano Pontifice S. Siricio, imperatoribus Orientis Theodosio, Occidentis Valentiniano II. Vide Maurinos editores Operum S. Augustini in Vita ejusdem S. Doctoris, lib. III, cap. 2.

duccos annos usque ad Pontificatum Bonif. VIII, qui, sublatis canonicis regularibus S. Augustini, introduxit canonicos regulares anno 1300. Barbosa, in *Summa Apost. decis.*, verb. *Canonici regulares Lateranenses*, n. 2, et lib. I *Jur. eccles.*, c. 41, n. 101; Carol. Tapia, in *Authent. Ingressi*, cod. *De sacrosanct. Eccles.*, verb. *Monasteria*, cap. 2, n. 3; Tambur., *loc. cit.*, n. 2, cum aliis ibi citatis; et hos canonicos obtinuisse Ecclesiam S. Joannis in Laterano habetur expresse in constit. 2 Paschalis II, incip. *Quanto*, et in const. 1 Anastasii IV, incip. *Potestatem*.

(6. Canonicis Lateranensibus aliquas constitutiones præfixit Sixtus IV, constit. 10, *Cum ad universos*; et licet amplius non essent in ecclesia et monasterio in Laterano, sed in unam congregationem essent redacti, statuit tamen, ut nomen retineant, eisque plurima privilegia concessit. (7. Canonici Lateranenses tenentur portare vestem lineam super habitum: concil. Senon., in *Decret. morum*, cap. 22. (8. Isti canonici, cum fiunt episcopi, uti possunt habitu, quo alii episcopi, qui sæculares erant presbyteri: Leo X, constit. 34, incip. *Dudum*. (9. Præfati canonici non sunt cogendi interesse processionibus publicis ultra solium. Sac. C. Rit., in *causa canonicorum regularium Lateranens.*, 30 Julii 1616. (10. Præcedunt omnes regulares, et vadunt immediate post clerum sæcularem. S. Pius V, const. 116, incip. *Ex ordinum*.

(11. *Sancti Frigidiani canonicorum Lateranensium congregatio* ab anno Domini 495 incepit, cujus auctor fuit sanctus Frigidianus ex canonico Lateranensi a Gelasio primo creatus Lucanæ civitatis episcopus, ubi dictæ congregationi dedit initium, et ab ipso congregatio nomen desumpsit, et exinde ab Alexandro II, sub III Id. Octobris anno 1068, in suo brevi, incip. *Quoties*, fuit approbata et recepta sub patrocinio et tutela Sedis Apostolicæ. Tambur., *loc. cit.*, ubi refert breve per extensum.

(12. *Sancti Jacobi de Spatha canonicorum regularium congregatio* incepit anno Domini 830, a Ramiro rege Legionensi. Et fuit probata et confirmata sub Regula S. Augustini ab Alexandro III, qui nomine clericorum intelligit canonicos; et refert Pennottus, lib. II, c. 70, vocari tales clericos regulares ab Adriano VI, const. 1, incip. *Dum intra*, et a Clemente VII, const. 32, incip. *Ex Apostolicæ*; Radesius, in suis *Commentariis*; Tambur., *loc. cit.*, num. 4; Pennottus, *loc. cit.*, et alii.

(13. *Sancti Rufi canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum Domini 1000, a quatuor canonicis S. Mariæ Avenionensis, qui Apostolicam vivendi formam ducere cupientes, se collegerunt in quadam

(140) Eremitarum causam nostra ætate strenue egit Cl. Joannes Laurentius Berti in historica lucubratione, *De rebus gestis S. Augustini*, Venetiis 1756, cap. 22 et seq.

ecclesia civitati propinqua, et ibi reposuerunt reliquias S. Rufi Simonis Cyrænei filii, de quo *Marc. XIII et ad Romanos XVI*, et episcopi Avenionensis; unde canonici regulares S. Rufi nuncupari voluerunt, et dictam ecclesiam S. Rufi caput religionis statuerunt, sicut et fuit usque ad annum 1217, donec per hæreticos Albigenes destructo penitus monasterio, canonici Valentiam in Gallia commigrantes ibique novam ecclesiam sub S. Rufi titulo rursus erigentes, illam caput religionis statuerunt, et abbas hujus monasterii, et ecclesia, abbas generalis totius congregationis vocatur; et hæc congregatio S. Rufi fuit recepta sub tutela Sedis Apostolicæ anno 1115, a Paschali II, in suo brevi incip. *Religiosis desideris*, quod refert Tambur., *loc. cit.*, n. 1; Renatus Choppinus, in *Monastico*, lib. II, tit. 1, § 29. Vide ipsos, *loc. cit.*, ubi plura habent ad rem.

(14. *Portuensium canonicorum regularium congregatio* vel incepit apud Ravennam circa annum Domini 1115 vel 1117, a Petro cive Ravennatensi sacerdote ex familia de Honestis, qui actioris vitæ peragendæ desiderio incensus, bonis paternis monasterium et ecclesiam in portu Adriatici sinus edificavit, et S. Mariam de Portu nuncupavit; unde congregatio ibi incepta canonicorum Portuensium dicta est: Quam congregationem cum certis constitutionibus approbavit Paschalis II in quodam suo brevi dictis canonicis S. Mariæ de Portu directo et relato a Tambur., *loco cit.*, n. 6, et sub tutela Sedis Apostolicæ recipit Alexander IV, in brevi incip. *Commissæ nobis*, relato a dicto Tambur., *loco cit.*

(15. *Aroasiensis canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum Domini 1097 a duobus piis sacerdotibus Conone et Heldemaro, qui cum aliquando vitam solitariam seu eremiticam duxissent, anno prædicto sub institutione canonica et Regula S. Augustini monasterium S. Nicolai fundaverunt in Aroasia, qui est locus prope oppidum Bapalmæ in Artesia circa fines regni Galliæ in diocesi Atrebatensi; unde ab hoc monasterio Aroasiæ congregatio Aroasiensis canonicorum regularium nuncupatur. Crusenius, in *Monastic. Augustin.*, part. II, cap. 17; Albert. Miræus, *De origin. canon. regular.*, cap. 10 et 46; Tambur., *loc. cit.*, n. 7; Barbos., *loc. cit.*, n. 107.

(16. *Mortariensis canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum 1083 ab Adamo clerico Mortariensi, qui in suis prædiis monasterium et ecclesiam munificentissimam in honorem S. Crucis edificavit, et ibi canonici sub Regula S. Augustini in congregatione degere cœperunt. Quæ congregatio a S. Gregorio VII recepta fuit sub speciali tutela Sedis Apostolicæ anno 1085, et a Nicolao V, VIII Idus Febr. 1449, unita fuit congregationi canonicorum regularium Lateranensium. Tambur., *loc. cit.*, n. 56; Augustin. Ticinensis, in *suo Dilucid.*, part. I, præfat. 28.

(17. *Marbacensis canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum Domini 1090 vel 1094, a quodam pio viro, Manegaldo nomine, qui auxilio et opibus viri nobilis Burcardi a Gebelvier primum monasterium caput congregationis in oppido Marbæ diocesis Argentinensis in Alsatia fundavit; unde Marbacensis congregatio nuncupata est. Tambur., *loc. cit.*, n. 9; Franciscus Guillimanus, in *Histor. de episcop. Argentinensibus, in vita Othonis episcopi* 43; Pennottus, lib. II, cap. 39 et 66.

(18. *Sancti Quintini Bellovacensis canonicorum regularium congregatio* instituta est circa annum Domini 1078, a B. Ivone S. Quintini præposito, deinde episcopo Carnotensi ab Urbano II ordinato; Sigisbertus Gemblacensis, in *suo Chronic. sub anno 1078*; S. Antoninus, in *sua Histor.*, tit. 15, c. 16 in fin.; Tambur., *loc. cit.*, n. 10, et a. n.

(19. *Sancti Laurentii de Plebe martyrum, sive de Ultio canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum Domini 1050, a venerabili sacerdote Gerardo de oppido Ultio oriundo, qui apud idem oppidum monasterium sub Regula S. Augustini edificavit; unde ab ipso, tanquam capite, d. congregatio nomen desumpsit. Pennottus, lib. I, cap. 58; Tambur., *loc. cit.*, n. 11.

(20. *Sancti Victoris Parisiensis canonicorum regularium congregatio* incepit circa annum 1113, in monasterio S. Victoris prope muros Parisienses ædificato a Ludovico Crasso Galliarum rege, qui deinde ibi tumultus fuit anno 1137. Crusenius, in *Monastic. Augustin.*, part. II, cap. 19; Marul., in *Ocean. religion.*, lib. I, p. 72 et seq.; Augustin. Ticinens., in *Dilucid.*, part. II, § *Institutio canonicorum ordinis in civitate Parisiens.*; Tambur., *loc. cit.*, n. 12; Barbos., *loc. cit.*, n. 108.

(21. *Sancti Sepulcri canonicorum regularium Hierosolymitana congregatio* instituta fuit Hierosolymis sub Regula S. Augustini a piissimo Austrasiarum principe, et sacri belli Hierosolymitani duce Gothifredo, urbe e manibus infidelium erepta: hic enim piissimus princeps voti compos factus, canonicos regulares, quos de partibus Occidentalibus secum adduxerat, collocavit in ecclesia S. Sepulcri Domini Nostri Jesu Christi, a qua congregatio tota in aliis provinciis sub hoc eodem instituto propagata nomen desumpsit et retinuit; et hæc congregationem magnis privilegiis et muneribus auctam sub Sedis Apostolicæ tutela suscepit Cælestinus II, IV Idus Jan. 1144, in suo brev., inc. *Si mansuetudo*, relat. per extensum a Tamb., *loc. cit.*, n. 13.

(22. *Sanctæ Mariæ ad Rhenum canonicorum regularium congregatio* alias Rhenana prope Bononiam tertio ab Urbe milliaro apud Rhenum, incepit circa annum Domini 1136, et nomen desumpsit a monasterio Rhenano ibidem constructo: Innocentius II, prædicto anno 1136, VI Kalendas Septembr. constitutiones canonicorum Portuensium per Pa-

schalem II confirmatas canonicis Rhenanis servandas sua auctoritate tradidit, et privilegio Apostolicæ Sedis munivit. Cherubinus Gerardaccius, in *Hist. Bononiens.*, lib. II, p. 56 et 133; Mozzagrano, lib. IV, fol. 8 et sequent.; Pennotus, in *Hist. tripartit.*, lib. II, cap. 48; Tamburin., *loc. cit.*, n. 24.

* Vide opus inscriptum: *Memorie istoriche concernenti le due canoniche di S. Maria di Reno, e di Salvatore insieme unite, Opera di D. Gio. Grisostomo Trombelli, abate di S. Maria di Reno, in Bologna 1732.*

(23. *Sancti Jacobi de Cella Volana canonicorum regularium congr.* incepit anno Domini 1000, in monasterio vetustissimo canonicorum in diocesi Comacensi. Pennotus, lib. II *Hist. tripart. regul. canonicorum*, c. 54; Tamb., *loc. cit.*, n. 15.

(24. *Sanctæ Crucis Conimbricensis canonicorum regularium congr.* sic dicta a celebri monasterio S. Crucis in civitate Conimbriciæ, incepit circa annum Domini 1131, a don Tello Conimbricensis Ecclesiæ archidiacono, qui una cum aliis piis viris ibidem Regulam S. Augusti professus, gloriosum initium dedit huic congregationi, quæ confirmata fuit ab Innocent. II, anno 1135. Pennot., *cit.*, lib. II, cap. 59 et seq.; Tambur., *loc. cit.*, n. 16; Barbosa, in *Summ. Ap. dec.*, verb. *Canonici regulares Conimbricenses*, et lib. I *Juris Ecclesiast. universal.*, c. 41.

(25. *Sanctæ Mariæ de Crescentiaco canonicorum regularium congr.* incepit anno Domini 1140, in agro Mediolanensi circiter ab Urbe milliario in loco, qui vulgo *Crescentiaco* nuncupatur. Ibi enim dominus Olho de Morbiis, Mediolanensis canonicus regularis, cum variis sociis sub Regula S. Augustini in Ecclesia ædificata a quodam nobili et divite Mediolanensi in honorem B. M. V. huic congregationi initium dedit, quæ potissimum floruit sub Urbano III, ex nobilissima Mediolanensi familia de Cribellis, qui eandem congregationem pluribus privilegiis ornavit, suis bonis paternis multum ditavit, ut apparet ex diplomate ejusdem Pontificis sub VII Kalendas Dec. anno 1186, relat. a Pennot., *cit.* lib. II, cap. 49. Et tandem unita fuit congregationi Lateranensi. Tamb., *loc. cit.*, n. 17; Aug. Ticin., in *suo Diluc. canonic. regul. et Chronic. canonicor. regul.*; Pennot., *loc. cit.*

(26. *Vallis Viridis canonicorum regularium congr.* incepit ante annum 1200 et nomen desumpsit a monasterio in honorem B. M. V. erecto in loco dicto Vallis Viridis in Brabantia prope Bruxellas; nec satis constat de præciso anno et auctore. Silvester Marulus, in *Ocean. religion.*, lib. I, p. 38; Pennot., *cit.* lib. II, c. 66; Tambur., *loc. cit.*, n. 18.

(27. *Sancti Antonii de Vienna canonicorum regularium congr.* tempore Bonifac. VIII, sub Regula S. Augustini instituta est circa ann. 1297. Observandum tamen est, quod huic ordini jam antea circa ducentos annos primordia fecerint nobilissimi viri Gasto et Girinus, seu Girondus ejusdem Gastonis fi-

lius oriundi ex oppido Motta Viennensis diocesis in Gallia, quod hodie S. Antonii dicitur a corpore hujus sancti eo allato ex urbe Constantinopolitana per Joachimum Castri Albenciani, et Mottæ dominum. Supradicti viri cum ex periculosissima infirmitate meritis sancti Antonii fuissent liberati, pro salutis obtentæ gratiarum actione, se totos S. Antonii famulatu devoverunt, suaque omnia libentissime obtulerunt, quæ (sicut ab eodem sancto per visionem acceperant) in alendos pauperes igne sacro, sive gebennali, seu epidemiæ morbo tunc in occiduis partibus crudeliter sæviens contactos insumpserunt; quibus alii pii viri sese adjunxerunt, et in similibus sanctis charitatis operibus se exercuerunt sub habitu sæculari, et sine titulo ecclesiastico sub magistrorum seu dominorum regimine per annos ferme ducentos, donec Bonif. VIII eisdem Hospitalaribus (extinctis magistrorum seu dominorum nominibus) abbatem generalem præfecit; eosque tam abbatem quam alios, in religiosos sub nomine Sancti Augustini instituit constit. incip. *In dispositione*, xv Kalendas Jun. 1297, in qua illis etiam strictè præcepit signum *Tau*, sive potentiam deferre, juxta morem solum ipsorum Hospitalariorum, quod etiam S. Antonius in visione dederat supradicto Gastoni. Albertus Miræus, *De statu relig. Christ.*, lib. I, cap. 24, et *De origin. monast.*, lib. I, cap. 5; Pennot., *cit.* lib. II, cap. 70; Marulus, in *Ocean. relig.*, lib. I, p. 53; Tambur., *loc. c.*, n. 10; Barbosa, *cit.* lib. I, cap. 106.

(28. *Præmonstratensium canonicorum regularium congr.* sic dicta a loco *Præmonstrato* in diocesi Laudunensi in Gallia, instituta fuit a S. Norberto tunc archiepiscopo, et postea Magdeburgensi Germaniæ primato sub Regula S. Augustini, et instituto canonicorum regularium, anno 1120, et deinde confirmata fuit ab Honorio III, constit. incip. *Honorius episcopus*, sub dat. Kal. Martii 1126, quæ reperitur impressa in statutis ordinis renovatis de anno 1628. Silvester Marulus, in *Ocean. relig.*, lib. II, pag. 172; Barbosa, *loc. cit.*, n. 109, et in *Sum. Apostol. decis.*, verb. *Canonici regulares Præmonstratenses*; Tamb., *loc. cit.*, n. 20; Paulus Moringia, *De origine religion.*, l. I, c. 57.

(29. *Scholarium canonicorum regularium congr.* instituta est anno 1200, a quibusdam scholaribus Bononiæ studii causa commorantibus prope eandem civitatem. Jacobus de Vitriaco episc. Tusulanus in *sua Histor. Occid.*, c. 27; Pennotus, *cit.* lib. II, cap. 54; Tamb., *loc. cit.*, n. 211.

(30. *Cruciferorum canonicorum regularium congr.* instituta est a viris quinque religiosi, procurante ac opem ferente Hugone de S. Caro, præclarissimi ordinis prædicatorum cardinali, tunc temporis per Germaniam legato, anno 1246, Pontifice Innocentio IV, a quo dicta congregatio sub Regula S. Augustini confirmata fuit. Monasterium totius congregationis caput situm est in oppido Munitz, seu Huyo in Belgio ad

Mosam fluvium in diocesi Leodiensi, ubi præfectus congregationis residet. Renatus Choppin., in suo *Monastic.*, lib. I, tit. 1, § 6, et tit. 2, § 9 et lib. II, tit. 1, § 21; Miræus, in *Orig. Aug.*, lib. I, c. 14; Tambur., *loc. c.*, n. 22; Barb., *cit.* lib. I, n. 136; Pennot., *cit.*, lib. II, c. 74.

(31. *Windesimensium canonicorum regularium congr.* in Belgio, sic dicta a prædio Windeshemo, tertio a Daventria Germaniæ inferioris Urbe lapide ad Isalam fluvium sita, collocato prope Zwolam Trajectensis diocesis. Illic enim erectum adest monasterium ejusdem nominis sub invocatione B. V. M. a Gerardo Magno, et Joanne Busebrona ædificatum anno 1387. Cui monasterio tanquam capiti totius Windesimensis congregationis in sola Germania inferiori ac tractu Rhenano brevi temporis spatio centum viginti virorum monasteria, et feminarum triginta sese adjunxerunt. Crusenius, in *Monastic. Augustin.*, par. III, c. 21; Barbosa, in *Summa*, verb. *Canonici regulares Windesimenses*, et *cit.* lib. I, n. 149; Pennot., *cit.*, lib. II *Histor. tripartit.*, c. 62; Tamb., *l. c.*, n. 23.

(32. *Mussinensium canonicorum regularium congr.* sic dicta a primo ejus monasterio apud Mussiam in diocesi Coloniensi, instituta est circa annum Domini 1170, ex Molano, lib. I, *De canonic.*, cap. 14, et deinde anno 1430, unita est congregationi Windesimensi: ut habetur ex *Chronic. Windesimensi*, cap. 4; Pennot., *cit.* lib. II, cap. 76; Tambur., *loc. cit.*, n. 24.

(33. *Sancti Demetrii, sive Sanctæ Mariæ de Metri canonicorum regularium congregatio*, sive de pœnitentia martyrum, instituta est in quibusdam Germaniæ et Poloniæ partibus circa annum 1200 temporibus Innocentii III. Hæc congregatio pene desierat, illam tamen in Pauli V Pontificatu renovatam, ac de novo approbatam sub Regula S. August. tradit Nicolaus Crusenius, in *Monastic. Augustin.*, par. III, cap. 1; Tamb., *loc. cit.*, num. 25.

(34. *Sancti Spiritus Venetiarum canonicorum regularium congregatio*, sic dicta a monasterio Sancti Spiritus, in quo degere cœpit, instituta est circa annum Domini 1424 a quatuor clericis nobilibus Venetis, scilicet D. Andrea Bondimerio, D. Michaeli Mauroceno, D. Philippo Paruta et D. Francisco Contareno. Pennot., *cit.* l. II, cap. 54 et 74; Tambur., *loc. cit.*, n. 26. *Hanc suppressit Alexander VIII, const. *Cum sit compertum*, die 28 Aprilis 1656, *Bullar. Rom.*, edit. Mainardi, tom. VI, part. IV.*

(35. *Frigionaria canonicorum regularium congregatio*, sic dicta a monasterio Sanctæ Mariæ in silva Frigionaria non longe a civitate Lucensi, sic nuncupata a multitudine Frigionum illæ se recipientium (sunt Frigiones aves quædam in Italia), instituta est sub Regula Sancti Augustini circa annum Domini 1406 a D. Bartholomæo ex nobilissima Columnensium familia; hæc congregatio ab Eugenio IV jussa est a Frigionaria dici Lateranensis, cum Lateranensium ca-

nonicorum fuerit reformatrix. Barbosa, in *Summa Apostolicar. decis.*, verb. *Canonici regulares Frigionariæ*; Paulus Morigia, in *Origin. relig.*, l. I, cap. 8; Pennot., in *Histor. tripart.*, l. III, cap. 7; Tamburin., *loc. cit.*, n. 27; Marulus, in *Ocean. relig.*, lib. I, p. 6 et seq.

(36. *Sancti Petri de Monte Corbulo canonicorum regularium congregatio*, sic dicta a primo ejus monasterio sub patrocinio S. Petri in monte Corbulo in agro Florentino, duodecimo a Senis lapide ædificato, instituta est a quodam Petro Regiensi, seu Mediolanensi circa annum 1503, sub Pontificatu Julii II, a quo fuit confirmata. Volaterranus, lib. XII; Trullus, *De canonic. regularibus*, l. X, c. 10; Pennot., l. II, c. 54; Barbosa, *loc. cit.*, verb. *Canonici regulares de monte Corbulo*; Tamburin., *loc. cit.*, num. 28.

(37. *Sancti Salvatoris canonicorum regularium congregatio*, sic dicta a primo monasterio, quod habuit in silva lacus non longe a Senis, instituta est a venerabili P. Stephano Cioni Senensi, prius ordinis eremitarum S. Augustini, coadjutore Jacobo Andrea Senensi, ejusque item instituti, circa annum 1408. Isti canonici vulgo appellantur *Scopellini* a monasterio, quod initio institutionis habuerunt prope muros Florentiæ sub nomine Sancti Donati episcopi Fesulani; Aldan., in *Compendio canon. resolut.*, l. I, tit. 19, *De relig.*, n. 35; Barbos., *loc. cit.*, verb. *Canonici regul. S. Salvatoris*; Tamburin., *loc. cit.*, num. 30; Morigia, in *Origin. relig.*, l. I, c. 40; Marulus, in *Ocean. relig.*, l. IV, p. 322. *Consulto Trombelli opus indicatum in *Addit.* ad num. 22.*

(38. *Sancti Georgii de Alga canonicorum congregatio*, sic dicta ab Alga sive Alega, parva insula distante duobus milliariis a Venetiis, ubi situm est primum hujus familiæ monasterium, instituta est a D. Antonio Corrario episcopo Hostiensi et cardinali Bononiensi, ut patet ex inscriptione facta in ejus sepulcro in Ecclesia majori Aleggæ, ibi: « Sepulcrum piissimi Patris D. Antonii Corragii beatæ memor. episcopi Hostiensis, cardinalis Bononiensis, fundatoris hujus congreg. qui obiit anno a Nativitate Domini 1445, die 19 Jan., *orate pro eo semper.* » Sic refert Tamburin., *loc. cit.*, num. 32, qui tamen dicit quod auctores hujus congregationis incepit circa annum Domini 1404 fuerunt Antonius Corrarius, et Gabriel Condulmerius nobiles Veneti: Barbosa autem, *loc. cit.*, verb. *Canonici Sancti Georgii de Alga* dicit quod hæc congregatio instituta fuit a D. Antonio Corrario Bononiensi et episcopo Hostiensi anno 1404, et videtur concordare cum supra-allata inscriptione sepulcrali. Hanc congregationem approbavit, statuta vivendique formam ei præscripsit Greg. XII, constit. 1, incip. *Illis*, v Kal. Jul. 1406. Vide Pennot., *cit.* lib. II, cap. 70; Marulum, in *Ocean. relig.*, l. V, p. 341; Paul. Morigiam, *De origine relig.*, l. I, c. 44. * Congregatio ista extincta fuit a Clemente IX, constitut. *Romanus Pontifex*, die 6